

Vergaderjaar 2025–2026

33 450

Mariene Strategie voor het Nederlandse deel van de Noordzee

Nr. 141

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, VISSERIJ, VOEDSEL- ZEKERHEID EN NATUUR

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juni 2026

Met deze brief informeer ik uw Kamer over de voortgang en ontwikkelingen in een aantal dossiers over het Noordzee natuurbeleid. In deze brief ga ik in op Noordzeeakkoord (NZA)(Kamerstuk 33 450, nr. 68) afspraak 4.38 m.b.t. 1,2% bodembescherming waarmee ik ook invulling geef aan het verzoek van de vaste Kamercommissie LVVN om het besluit van mijn voorganger te heroverwegen. Daarnaast ga ik in op NZA-afspraak 4.34 m.b.t. aanwijzing Natura 2000-gebied Hollandse Kust, waarmee ik ook reageer op de brief van de Noordzeeoverleg voorzitter van 18 december 2025. Vervolgens geef ik een update over de Natuurcompensatie Voordelta en het wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Bruine Bank. Tot slot zal ik ook stil staan bij de uitspraak rechtszaak handhavingsverzoek Natura 2000-gebied Doggersbank.

Noordzeeakkoord afspraak 4.38: bodembescherming in 1,2% van Noordzee

In het Noordzeeakkoord is afgesproken om in 2030 15% van de Nederlandse Noordzee te vrijwaren van bodemberoerende visserij in ecologisch waardevolle gebieden. Deze maatregel draagt bij aan de wettelijke natuurverplichtingen (o.a. de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR) en Kader-richtlijn Mariene Strategie (KRM)). Voor 13,8% is in het NZA afgesproken waar deze bodembescherming plaatsvindt, voor 1,2% nog niet. Mijn voorganger heeft besloten om de resterende 1,2% bodembescherming, die nodig is om te komen tot volledige 15% bodembescherming in 2030, in te vullen met de volgende gebieden:

- Natura 2000-gebied Doggersbank: 0,5% van de Nederlandse Noordzee.
- KRM-gebied Friese Front (uitbreiding): 0,3%.
- Natuurcompensatie Voordelta (NCV): 0,4%.

Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan de motie-Flach c.s.¹. Dit besluit wijkt voor de locatie Fries Front (uitbreiding) af van de conclusies van het NZO, zijnde:

- Natura 2000-gebied Doggersbank: 0,8% van de Nederlandse Noordzee.
- Natuurcompensatie Voordelta (NCV): 0,4%.

In dit besluit heeft de voormalig Staatssecretaris Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (SLVVN) zo veel mogelijk rekening gehouden met de impact op de Nederlandse visserijsector, het beschermen van ecologische waardevolle gebieden, het aansluiten op het internationale netwerk van beschermde gebieden, en de handhaafbaarheid van de afspraken over bodembescherming in deze gebieden.

De vaste Kamercommissie² van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LNVN) heeft aan mij en SLVVN gevraagd of ik van plan ben de inzet van mijn ambtsvoorganger te volgen of de conclusies van het Noordzeeoverleg van 24 september 2025 over te nemen. Via deze Kamerbrief reageer ik mede namens SLVVN en de Minister van Infrastructuur en Waterstaat (MlenW) op dit verzoek. Samen met de Staatssecretaris van LNVN wil ik allereerst benadrukken dat we veel waarde hechten aan het Noordzeeoverleg waarin alle partijen zich hebben ingezet om tot gezamenlijke conclusies te komen. We willen onze dank uitspreken aan de voorzitter van het NZO en alle partijen in het NZO die hebben bijgedragen aan het proces van de afgelopen jaren. Wij zijn ons ervan bewust dat de NZO-conclusies na een lang proces en veel overleg tot stand zijn gekomen. Aangezien de NZO-conclusies niet op consensus konden rekenen, omdat de visserijsector ze niet kon steunen, heeft onze voorganger besloten om op zoek te gaan naar een balans waarin zowel recht wordt gedaan aan de te beschermen natuurwaarden maar ook rekening wordt gehouden met draagvlak vanuit de visserijsector. Daarin is besloten een deel van de NZO-conclusies over te nemen waar wél consensus over is en daarnaast ook tegemoet te komen aan de visserijsector vanwege de impact op deze sector. Wij volgen dit besluit en vinden het van belang dit besluit niet op zichzelf te laten staan, maar met deze brief onderdeel te maken van een bredere afweging die we op de Noordzee te maken hebben in het licht van het versterken van de natuurwaarden met voldoende maatschappelijk draagvlak. Wij zijn voornemens de Europese procedure voor het daadwerkelijk komen van instandhoudingsmaatregelen in de gekozen gebieden conform de voorgaande Kamerbrief³ op te starten.

Noordzeeakkoord afspraak 4.34: aanwijzing Hollandse Kust

In het Noordzeeakkoord is afgesproken (afpraak 4.34) dat er onafhankelijk onderzoek wordt uitgevoerd om vast te stellen of bepaalde gebieden kwalificeren onder de Vogelrichtlijn (Natura 2000), en indien dit het geval is deze gebieden zo spoedig mogelijk aan te wijzen, uiterlijk in 2025. Vanuit de Europese wetgeving zijn lidstaten overigens ook verplicht om gebieden aan te wijzen die op basis van objectieve en wetenschappelijke criteria van bijzonder belang zijn voor de bescherming van vogelsoorten.

Uit eerder onderzoek is gebleken dat het gebied Hollandse Kust van significant belang is voor verschillende vogelsoorten en voldoet aan de

¹ Kamerstuk, vergaderjaar 2023–2024, 36 410 XIV, nr. 88

² Aan Staatssecretaris LNVN - Verzoek om reactie over de brief Uitvoering Noordzeeakkoord afspraak m.b.t. 1,2% bodembescherming | Tweede Kamer der Staten-Generaal

³ Kamerbrief uitvoering Noordzeeakkoord afspraak over 1,2% bodembescherming | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

criteria voor aanwijzing als Vogelrichtlijngebied.^{4, 5} Op 1 september 2025 is met uw Kamer het vervolgonderzoek concentratiegebieden voor vogels van (inter)nationaal belang op zee gedeeld (Kamerstuk 33 450, nr. 134). Het bijbehorende rapport is met de Verzamelbrief Natuur januari 2026 gepubliceerd.⁶ De aanwezigheid van relevante soorten en de ecologische functie van het gebied maken dat aanwijzing noodzakelijk is om te voldoen aan de genoemde Europese verplichtingen.

Op 18 december 2025 heeft de voorzitter van het Noordzeeoverleg een brief gestuurd aan de toenmalig SLVVN met het verzoek om het gebied zo spoedig mogelijk aan te wijzen. Via deze brief reageer ik zoals ik met haar heb afgesproken op dit verzoek in afstemming met SLVVN en MlenW.

Ik acht het van belang dat we op koers blijven en de noodzakelijke Noordzeenatuur beschermen en herstellen waar nodig. Ik heb daarom de intentie om het gebied Hollandse Kust aan te wijzen als Vogelrichtlijngebied (Natura 2000), in lijn met het verzoek uit de brief van de NZO-voorzitter. Daartoe worden momenteel de benodigde voorbereidingen getroffen. Ik ben voornemens om nog dit jaar een ontwerpbesluit tot aanwijzing ter inzage te leggen. Dit ontwerpbesluit zal overeenkomstig de geldende procedures openstaan voor zienswijzen.

Natuurcompensatie Voordelta

Met de landaanwinning voor de aanleg van de Tweede Maasvlakte zijn onder de Habitatrichtlijn (Natura 2000) beschermde natuurwaarden verloren gegaan in het Natura 2000-gebied Voordelta. In 2003 heeft de Europese Commissie ingestemd met de compensatiemaatregelen, op grond van de wettelijke verplichtingen, die het toenmalige kabinet had voorgesteld. In 2024 informeerde de toenmalige Minister voor Natuur en Stikstof uw Kamer over het voorgenomen besluit over een alternatief voor dat afgesproken maatregelenpakket. Dit alternatief heeft geleid tot de motie-Flach c.s.⁷, waarmee de regering onder meer wordt verzocht om te komen tot een aangepast besluit. In navolging van die motie is mijn ambtsvoorganger, Staatssecretaris van LVVN, gekomen tot een alternatieve invulling. Zoals de motie ook verzoekt, is het alternatief ter overeenstemming voorgelegd aan Eurocommissaris Roswall.

Ik ben in afwachting van een formele reactie van de Europese Commissie op dat alternatief. Na ontvangst van de reactie zal ik, afhankelijk van de ruimte die daarvoor is, mij beraden op de vervolgstappen op dit dossier. Ik verwacht uw Kamer hierover kort na het zomerreces te kunnen informeren.

Wijzigingsbesluit Natura 2000-vogelgebied Bruine Bank

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in juli 2025⁸, in het kader van het hoger beroep over het Natura 2000-vogelgebied Bruine Bank, geoordeeld dat voor Vogelrichtlijngebieden instandhoudingsdoelen moeten worden vastgesteld voor alle Vogelrichtlijn Bijlage

⁴ Voldoen huidige Habitatrichtlijn- en/of KRM gebieden ook aan de criteria voor aanwijzing onder de Vogelrichtlijn? Verkennend onderzoek voor de Vlakte van de Raan, Hollandse Kust, Borkumse Stenen, Klaverbank, Doggersbank en Centrale Oestergronden. Bureau Waardenburg, 2022.

⁵ Geactualiseerd landelijk overzicht van vogelsoorten met concentraties van (inter)nationaal belang, Sovon Vogelonderzoek, 2024

⁶ <https://open.overheid.nl/documenten/38fedde4-c602-4b4a-aa3f-10e7b635415e/file>

⁷ Kamerstuk, vergaderjaar 2023–2024, 36 410 XIV, nr. 88

⁸ ECLI:NL:RVS:2025:3212, Raad van State, 202306521/1/R2

I-soorten en trekvogels die daar in «significante hoeveelheden» (oftewel in «meer dan verwaarloosbare mate») voorkomen.

In navolging van deze uitspraak betekent dit dat er in het aanwijzingsbesluit voor het Vogelrichtlijngebied Bruine Bank meer instandhoudingsdoelen zullen moeten worden opgenomen. Dit betekent dat er meer vogelsoorten beschermd zullen worden in dit vogelgebied. Ik ben voornemens om conform de uitspraak van de rechter zeven vogelsoorten met een instandhoudingsdoelstelling toe te voegen aan het aanwijzingsbesluit voor de Bruine Bank. Daarnaast moeten er landelijke doelen komen voor de soorten die nog niet eerder beschermd zijn in Vogelrichtlijngebieden, maar nu wel nieuw in beeld komen. Ik werk momenteel aan de uitwerking van het ontwerpbesluit en de bijbehorende doelen. Ik ben voornemens om dit jaar het definitieve wijzigingsbesluit te publiceren.

Uitspraak rechtszaak handhavingsverzoek Natura 2000-gebied Doggersbank

Bij uitspraak van 11 mei 2026 heeft de rechtbank Den Haag de vrijstelling van de natuurvergunningplicht voor visserijactiviteiten in de zin van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) binnen de Nederlandse Exclusieve Economische Zone (EEZ) onverbindend verklaard. Dit betekent dat alle Nederlandse vissers die willen vissen in de open gebieden van de Doggersbank moeten kunnen aantonen dat hun activiteiten niet kunnen leiden tot het in gevaar brengen van het halen van de Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen (significante gevolgen). Zo niet, dan is een natuurvergunning op basis van een Passende Beoordeling nodig. Dit geldt voor alle visserijactiviteiten in alle Natura 2000-gebieden, dus niet alleen de Doggersbank. Indien aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betrokken Natura 2000-gebied blijkens de passende beoordeling zijn uit te sluiten, kan de natuurvergunning worden verleend.

Ik ga in hoger beroep tegen de uitspraak omdat het gaat om een principieel vraagstuk; namelijk de juridische verhouding tussen het Gemeenschappelijk Visserijbeleid en de Habitatrichtlijn. Daarnaast is het voor mij nu niet helder of de onverbindend verklaring van de vrijstelling van de natuurvergunningplicht geldt ten aanzien van alleen de activiteiten van de Nederlandse vissers in de EEZ, of dat ook de activiteiten van de buitenlandse vissers gelet op de werking van de Habitatrichtlijn nu ook onder een vergunningplicht zouden vallen. Dit is van belang om te kunnen zorgen voor een gelijk speelveld.

Tot slot

Met bovenstaande besluiten wil ik verdere stappen zetten in de voortgang en ontwikkeling van het Noordzee natuurbeleid. Daarbij zet ik mij in voor de benodigde stappen naar écht structureel natuurherstel en duidelijkheid. Uiteindelijk hebben we allen belang bij de gezonde Noordzee natuur. Als de Noordzee natuur gezond en veerkrachtig is kunnen we duurzame activiteiten een realistisch toekomstperspectief bieden. Dit is een gezamenlijke opgave. Dit maakt ook dat ik oog heb voor maatschappelijk draagvlak en dit meeweeg in mijn beslissingen.

Ik zal de Tweede Kamer op de hoogte houden van de voortgang op in deze brief benoemde dossiers.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
J. van Essen